

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. F. Ioannis Nider Ordinis Prædicatorum Theologi De Reformatione Religiosorum Libri Tres

Nider, Johannes

Antverpiæ, 1611

XIV. Proponit duos modos reformandi; scilicet generalem & specialem. Et circa generalem tria dubia mouet. Primum, an aliqua lapsa Religio possit simul tota reformari: & illud determinat quòd non, per ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45728](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45728)

Aug. sup.
ep. ad Gal.
tom. 4.

Augustinus super Epistol. ad Galatas dicit:
Quidquid lacerato animo dixeris, punien-
tis est impetus, non charitas corrigentis. Et
vt Gregorius Nazianzenus in Apologetico
in Apol. 1. diffusè tradit, longè maiore arte opus est, in
medendis animarum quàm corporum vul-
neribus.

C A P V T X I V.

*Proponit duos modos reformandi, scilicet,
generalem & specialem. Et circa genera-
lem tria dubia mouet. Primum, an aliqua
lapsa Religio possit tota reformari. & il-
lud determinat quòd non, per multa istud
probando.*

*Duo modi
reforma-
tionis.*

Nunc veniendo ad tertium minùs prin-
cipale huius tractatus, scilicet, ad re-
formationis & suæ dispositionis subiectum,
opus erit videre, quis modus reformandi sit
debitus. De quo, duo modi loquendi in ge-
nere possunt assignari; vnus remotus & ge-
neralis, alius propinquus & specialis.

Circa communem & generalem modum
reformandi, occurrunt tria dubia. Primum,
an aliqua lapsa religio possit tota simul re-
formari. Secundò, vtrum melius sit refor-
matione laxè quàm rigidè incipere. Tertiò,
quæ fuerint radices lapsuum in Ordinibus.

Ad

Ad primum videtur quòd non; præfer-
 tim si est multiplicata in monasteriorum
 numero. Patet hoc ex radice triplici; scilicet,
 ex suæ formæ primaria introductione,
 ex materiæ nimia indispositione, & bene
 agentium paucitate. Reformare enim est

*Resoluit an
 Religio la-
 psa possit
 tota simul
 reformari.*

maioris difficultatis quàm formare, vt ex
 vi. cap. patuit. Sed forma Religionis cuius-
 libet successiue in primitiua eius institutio-

*Prima dif-
 ficultas ex
 parte for-
 ma.*

ne cœpit crescere, non simul tota, sed pede-
 tentim dilatabatur per varia de nouo con-
 structa monasteria: vtputa Ordo Clunia-
 censium in Cluniaco, Cisterciensium in Ci-
 stercio, Præmonstratensium in Præmonstra-
 to, Prædicatorum in Tolosa, & sic de aliis.

Sic etiam introductio formæ Euangelicæ,
 quæ quædam reformatio fuit legis veteris,
 quam Christus non venit tollere, sed perficere;
 successiue in orbem venit terrarum: quia primò
 multitudo credentium, quibus erat vnum cor
 & anima vna in Domino, & qui habebant omnia communia, intro-
 ducta est Ierosolymis; deinde per reformato-
 res, videlicet Apostolos, venit successiue in
 orbẽ, & vinea Ecclesiæ dilatauit ramos suos.

*Forma Eua-
 angelica
 successiue
 introducta.*

Patet secundò responsio ex materiæ ni-
 mia indispositione. Sunt enim Religiones
 plurimæ, in quarum monasteriis penè nul-
 libi velut olim viget regularis obseruantia,

*Secunda
 difficultas
 ex indispo-
 sitione ma-
 teria.*

& ita multiplicata sunt vitia, transgressiones, & abusus tanti, vt humanitus nō videatur possibile omnia talia reformare simul & tollere. Non enim forma ignis introduci potest ligno viridi, nisi prius multis actionibus præuis humidum expellatur & frigidum. Nec terra fructifera efficitur, prius non culta multipliciter. Sic etiam olim electa plebs Israëlitica terram repromissionis simul reformare non potuit, Iebusæis malis resistantibus. Nec Zorobabel, Esdras, & Neemias, quamuis erant viri doctissimi, & omni virtute præditi, statim potuerunt efficere, vt lex Dei in ciuitate Ierusalem seruetur integrè: quin imò in multis sæpè suos repererunt legis transgressores: maximè nūc in vsura quam exercuerunt diuites, nunc in contractu illicito, quo Gentilium tenuerunt vxores; nunc in fractione Sabbati, quando aduehebant merces; nunc in machinatione mortis, quam quidam Neemiæ intentabant factis proditoriis.

*Quætrās-
gressio in
terra pro-
missionis
frequēior.*

*Tertia dif-
ficultas ex
benè agen-
tium pau-
citate.*

Patet tertid responsionis veritas, ex benè agentium paucitate. Hi enim qui formam Religionis perditam possunt introducere, sunt qui forma eadem actuati sunt, cum vnumquodq; tale facit ipsum tale, & agens agit, in quantum actu est. Sunt autem in comparatione malorum, boni religiosi paucif-

cissimi; & facilius est deficere, quàm proficere; valetque peruersus vnus plures peruere, quàm decem boni vnum conuere. Nec omnes boni viri, qui sunt boni in toto vno Ordine, fortassis secundam partem Ordinis possent reformare, etiamsi vellent. Ponamus præterea, quod rarum est apud quosdam, quòd Visitator alicuius Ordinis sit bonus, leges & ordinationes condant in aliquo dissoluto monasterio optimas, corrigat quorundam excessus, dum visitet, pro viribus addat pœnas etiam excommunicationis legum transgressoribus, Quid quæso sequitur, nisi quod verbo tenus promittet obseruantiam regularis timidi, multa bona se facturos durante Visitatoris presentia, fingent laborem in præceptis? Et quia diu ibi stare nequit is qui visitat, statim vt recesserit, nullus est malorum qui opere compleat, quod prius se facturum quadam obducta simulataque hypocrisis promisit. Messis ergo monasteriorum multa, operarij autem pauci. Ex quibus omnibus iam liquet, quòd sunt quidam simplices, qui Ecclesiam in omni ferè statu lapsam grauitèr, putant per vnum Concilium generale posse reformari totaliter. Bona plura facere potest, non ambigo, generale Concilium; sed non simul reformare omnia. Opus hoc est non vnus Concilij, sed dierum

*Errant qui
vniuersam
Ecclesiam
per vnum
generale
Concilium
posse refor-
mari pu-
tant.*

*Ecclesiam
à primo ex-
ordio defor-
matis ha-
buisse pul-
chrè osten-
dit.*

dierum plurium: & fortassis numquam hoc fiet; sicuti & in retroactis iam temporibus, numquam Ecclesia diu stetit sine deformatis & persecutoribus. Adam enim viuentem, Cain fratricida etiam cum omnibus suis filiis auaritiæ & terrenis inseruisse legitur, Seth Domino diu benè viuentem. Ante diluuium verò Noë tempore, filij Dei, Seth scilicet, per filias hominis Cainitas deformati sunt; adeò, vt octo hominibus demptis, mundum aquæ subuerteret. Post diluuium inter Deicolas, Cham patris deridet verecundiam: & statim Nemroth tyrannidem in alios exerquit sibi coætaneos. Abraham cum paucissimis fugit de Vr Chaldæorum, ignem nolens cum aliis pro Deo colere, qui tamen Ismaëlem in domo sustinuit propria. Isaac propter Esau sæuitiam, Iacob imminere sensit homicidium. Ioseph innocentissimus fratrum in domo paterna sustinuit inuidiam, & eos accusauit de crimine pessimo. Moyses vir mansuetissimus sustinuisse dicitur populum duræ cervicis, licet quidam essent beneuoli. Iudicium tempore, quomodo post Gedeon habuerint simoniaccè filij Israël sacerdotium, videatur Iud. 18. Samuel in Heli domo vidit auarè & negligenter nimis Leuitas viuere: imò & luxuriosè viuentes filios Leui cum aliis fēminis adulterantes

tes

tes potuit perpendere. Dauid modò Saulis
 fœuitiam, modò Absolonis cum complici-
 bus persecutionem passus est. Iebusæus præ-
 terea numquam extirpari per Israël potuit
 toto regno fidelium, & potentissimorū tem-
 pore. Quorum temporibus diuisum est re-
 gnum Israëliticum, erecta sunt idola, mago-
 rum succreuit superstitio; & non obstante
 quorundam Prophetarum exhortatione, à
 sanctissimis vix vestigium legis colebatur
 Moysaicæ. Adimpleuerunt enim reges nati
 de gente Iudaica tandem plateas Ierusalem
 Prophetarum sanguine innoxio. Completo
 proinde in captiuitate Babylonica annorum
 numero septuagenario, multi ex Israël po-
 puli potius manere eligebant inter gentes
 locupletes, quàm redire in Ierusalem ad co-
 operandum reformationi Religionis perdi-
 tæ. Quot verò mala, Iudas Machabæus Dei
 sacerdos, vna ex parte cum suis sustinuerit
 pro lege Dei; fratribus à parte tunc altera
 legem Dei deformantibus; quotque perse-
 cutiones Onias sacerdos à Simone & Me-
 nelao fictis Pontificibus, reperiet qui libros
 Machabæorum inspexerit.

Sic insuper sub lege Evangelica Christus
 in senatu Apostolico Iudam sustinet: Apo-
 stoli & primitiua Ecclesia Iudæorū & Nico-
 laitæ persecutionem patitur. Petrus cum

Simone

*Deforma-
 tio legis
 Evangelicæ
 quando in-
 cœpta.*

Simone mago decertat. Ioannes à Cherintho hæretico pugnam fuscipit. Paulus innumera patitur à suis falsis fratribus, prout historia tradunt tam Apostolicæ quàm Evangelicæ. Quanta autem deinde nouella Ecclesia à tyrannis sustinuerit tempore Martyrum vsque ad beatorum Siluestri & Constantini imperia, quando nullum generale Concilium propter fidei æmulos congregari potuit: quanta verò deinceps per hæreticos, Arium, Sabellium, & innumeros pænè alios eorum complices & schismaticos, Ecclesia à suis passa sit, videat quilibet tam in Eusebij Ecclesiastica, quàm Cassiodori in Tripartita, historiis. Non ergo mirū, si hodie generalis simul omnium reformatio, ad multa, non ad pauca respicientibus videtur humanitus impossibilis. Senserunt hoc olim Doctores Ecclesiæ potissimi: puta Gregorius Nazianzenus in suo Apologetico, vbi caufatur Clerum sui temporis & populum malorum nimis abundare vitiis: quamobrem etiam primum Episcopatum se fugisse asserit. Ita sensit B. Ambrosius, in cuius historia legitur: Cùm Ambrosius radicem omnium malorum auaritiam magis ac magis in hominibus crescere cerneret, & maximè in his qui erant in potestate constituti, apud quos omnia pretio vendebantur; nec non

*Generalis
omniū re-
formatio
humanitus
impossibilis.*

Greg. Naz.
Apolog. i.

Sur. in vita
B. Ambros.
4. Aprilis.

&

& in his qui erant sacris deputati mysteriis, vehementer ingemuit, & se de huius sæculi ærumna liberari exorauit instantius: exauditus est, & illud latè reuelauit suis fratribus. Sicque se beatus Augustinus ad Vincentium Donatistam tuebatur, quando ait; *Quantūlibet viget disciplina domus meæ, homo sum, & inter homines uiuo: nec mihi arrogare audeo, vt domus mea melior sit, quàm Arca Noë, vbi inter octo homines vir reus inuentus est, aut melior sit, quàm domus Abrahæ, cui dictum est, Eiice ancillam, & filium eius; aut melior sit quàm domus Isaac, cui de duobus geminis dictum est, Iacob dilexi, Esau autem odio habui. Similiter autē fateor charitati vestræ coram Domino Deo nostro, qui testis est super animam meam, ex quo Deo seruire cœpi, quoniam difficilè sum expertus meliores, quàm qui in monasteriis profecerunt; ita non sum peiores expertus, quàm qui in monasteriis defecerunt: vt hinc arbitror dictum in Apocalypsi; *Iustus iustificetur adhuc, & qui in sordibus est, sordescat adhuc.**

Aug. refert
illa ep. 137.
tom. 2.

CA-